

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA: PAMPIRI YA II
SETSWANA FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

Nako: 2½ Diura

Maduo: 100

ELA TLHOKO

1. Pampiri e e na le ditsebe di le 4. Tsweetswee netefatsa gore pampiri ya gago e feletse.
 2. Pampiri e e na le dikarolo di le PEDI:

KAROLO A: PADI – Maduo (60).
KAROLO B: DITLHANGWA TSA TIRISANO – Maduo (40).
 3. Karolo ya A e na le dipotso di le NNE. Araba dipotso tsotlhe.
 4. Karolo ya B e na le dipotso di le THARO. Tlhophisa e le nngwe fa gare ga potso 5.1 le 5.2. Potso 6 e arabiwa ke batlhatlhojwa botlhe.
 5. Araba dipotso tsotlhe ka Setswana, o dirisa tshwaraganyo le kgaoganyo ya mafoko, mopeleto le mareo a a kannweng ke Lekgotla la Bosetšhaba la Puo ya Setswana.
 6. Botswerere mo kwalong, peong ya mabaka le mo thulaganyong ya dintlha, bo tlaa go tswela molemo.
 7. Botlhaswa le mokwalo o o sa buisegeng di tlaa go jela maduo.
 8. Dipoelothuto tsa bobedi, boraro le bone: **Go buisa le go lebelela/bogela; go kwala le go tlhagisa; gammogo le tiriso ya puo.**
-

KAROLO A DIKWALO TSA PADI**POTSO 1 DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****NTLHOMOLE MMUTLWA – O.M Lobelo**

Buisa temana e e latelang, mme morago o arabe dipotso.

"Mma, ke ne ka tlhabiwa ke mmutlwa mo lonaong ka nako e rre a neng a nkgarakgatsha ka yona. Ke ne ka go kopa gore o ntlhomole, mme wa ntshega lonao. Selo se se dirileng gore ke tshabe fa gae fa, ke ka ntlha ya fa lonao lwa me lo ne lo le makgasa e bile lo tshologa madi, ka jalo, ke ne ka tshaba e le go batla motlhomodi le go fodisa lonao lwa me. Ke ne ka tshepa thata gore ke wena yo o ka ntlhomolang mmutlwa, mme rre o ne a go kgoreletsa gore o ntlhomole. Seo ke sona se se neng sa dira gore o relele, mme o ntshege lonao. Ka jaanong rre e le yo, a robetse fa, ga ke bone go le mongwe yo o ka go kgoreletsang gore o ntlhomole mmutlwa le go nthoba letsadi le ke sa bolong go tsamaya ka lona.

- 1.1 Neela maina a batho ba ba buisanang mo nopolong e e fa godimo. (2)
- 1.2 Batho ba, ba bua ba le kwa lefelong lefe mo Phiritshweu? (1)
- 1.3 Ke eng seo se dirileng gore batho ba, ba bo ba le fa lefelong leo? (2)
- 1.4 Go ya ka padi, Kgori ke motho yo o ntseng jang? Tshegetsang karabo ya gago ka mabaka a mabedi. (3)
- 1.5 Go ya ka nopolo, ke eng seo se neng sa dira gore mmaagwe Matsetseleko a retelelwe ke go tlhomola Matsetseleko mmutlwa? Neela dintlha di le pedi fela. (2)
- 1.6 Ke eng seo se neelang Matsetseleko tsholofelo ya gore mmaagwe o tlaa kgona go mo tlhomola mmutlwa? (2)
- 1.7 Palesa le Mmathapelo ba ne ba tshwana ka eng? neela dintlha di le pedi. (2)
- 1.8 Ke eng seo se tlotlheditseng Matsetseleko go tshaba kwa gae? (1)

[15]

POTSO 2

Buisa nopollo e e latelang mme morago o arabe potso.

"O ne a fitlha a ema sebakanyana mo maemelong a dipalangwa tsa botlhe, a ntse a lebaleba matlhakore otlhe e kete legodu le rwele morwalo. Maikaelelo a gagwe e ne e le go tshwara sepalangwa sa badiri ba kwa madirelong a botoro kwa Tswaing. E ne ya re a santse a ile le dikakanyo jalo, ga bonala dipone tsa sejanaga se tlhaga se besitse go tswa kwa pele. Sejanaga se, se ne sa tla se lebile fa Matsetseleko a neng a eme teng. Mong wa sejanaga o ne a oketsa le go fokotsa dipone pele a se tshwara ka maremo, lorole lwa ba lwa sala lo kuletse."

O ikaegile ka nopollo e e fa godimo, anela ditiragalo tsotlhe tsa fa Matsetseleko a tshaba kwa gae go fitlha a iphitlhela a robetse mo dikobong tse di bothitho mo bolaong jo bo matobetobe kwa ga Segonyamatlho. Tlhaloso ya gago e nne mafoko a a ka nnang **120–150**.

[15]**POTSO 3**

"O ne a kokota, mme a letlwa go tsena. O ne a fitlhela go ntse mosimane wa mmala foo, mosimane wa moriri e kete kokwana e sa tswa go inolwa mo metsing. Matlho a le maswaana, mme a geletse dikeledi e kete a motho a letse a sa robala. E ne ya re go goroga ga ga Bra Boots ka mo ofising eo, mosimane yoo, a emelela a mo dumedisa ka seatla, mme a mo neela setulo se se ka kwa ga tafole. Morago ga go ikitsise mosimane yo, Bra Boots a tswa ka kgang e a e tletseng. O ne a kopa go itse fa motho wa leina la Matsetseleko Kebapetse a dira foo kgotsa nnyaya. A tlhalosa fa a sa mmatlele sepe sa molato, e le fa a batla go mo naya molaetsa mongwe wa botlhokwa mabapi le leruo la gagwe kwa motseng."

Tlhalosa ka moo semelo sa ga Bra Boots se tsweditse morero wa padi ya rona ka go batla Matsetseleko. Ditiragalo tsotlhe di simolole fa Bra Boots a goroga kwa moepong go fitlha a tswa ka lebenkele la ga Segonyamatlho. Tlhaloso ya gago e nne mafoko a a ka nnang **80–100**.

[10]**POTSO 4 POTSO YA TLHAMO**

"Palesa le tsala ya gagwe ya go ntshana se se mo inong, Mmathapelo, ba ne ba le mo setlhopheng seo se neng se ipaakanyetsa moletlogadi oo wa go opela. Basetsana ba babedi ba, ba ne ba se bantle fela ka ditebego, gape e ne e le dithaga mo go opeleng. O ne o ka ba swabela fa o ne o le motho yo o nang le lefufa. Fa ba tshwaraganetse pina le ba bangwe, mme ba roromisa mantswe a bona, dikgeleke!"

Tlhalosa gore go tlile jang gore Matsetseleko a kopane le Palesa ka letsatsi la dikopelo. Ditiragalo di simolole fa Matsetseleko a goroga kwa dikopelong go fitlha dibese di boela gae. Tlhamo ya gago e nne mafoko a a ka nnang **180–200**.

[20]**60 maduo**

KAROLO B DIKWALO TSA TIRISANO TSE DILEELE**POTSO 5 LEKWALO LA SEMMUSO/BOTSALANO**

Araba potso E LE NNGWE fela ya dipotso tse di latelang, e leng 5.1 **kgotsa** 5.2. Karabo ya gago e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang **150–200**.

5.1 LEKWALO LA SEMMUSO

Dintšwa tsa baagisani ba lona ga di a tlhokomelesega le go tsholwa ka tshwanelo, mo godimo ga moo, di setse di gobaditse batho ba le bantsi mo mmileng. Kwalela ba Setheo sa Tlhokomelo Ya Diphologolo (*SPCA*) o ba kope go tla go thusa.

[30]**KGOTSA****5.2 LEKWALO LA BOTSALANO**

O na le bothata jwa mala a a nnang a bofegile mo e bileng o palelwang ke go ya ntlwaneng sebaka sa beke, mme o kopane le moitseanape wa mala tebang le bothata jo. Kwalela mmangwane wa gago yo o nang le bothata jo bo tshwanang le jwa gago lekwalo o mmolelele ka kopano ya gago le moitseanape yoo, le thuso e a e go neetseng.

[30]**POTSO 6 DIKWALO TSA TIRISANO TSE DIKHUTSHWANE**

Sekolo sa lona se rometse barutwana ba marematlou kwa Kapa Botlhaba go ya go tsenela dithuto tsa ikgakololo tsa dirutwa tse di farologaneng. **Kwala bukatsatsi** ya matsatsi a le matlhano o tlhagise ditiragalo tsa seo lo neng lo se dira koo.

Boleele jwa sekwalwa sa gago bo akaretsa kagego, ke gore, matseno, mmele le bokhutlo, bo nne mafoko a a ka nnang **120–150**.

[10]

40 maduo

Maduo otlhe: 100